

การวินิจฉัย “ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน ” เพื่อกำหนดรูปแบบของการฟอกเงิน

นายธีระพันธ์ เมฆเกรียงไกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ANALYSIS THE SUSPICIOUS TRANSACTION OF FINANCIAL INSTITUTE
TO IMPOSE THE TYPE OF MONEY LAUNDERING**

Mr Teerapan Mekkriengkrai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws**

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

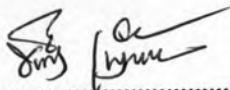
Copyright Chulalongkorn University

492035

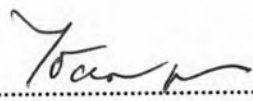
492035

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวินิจฉัย “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน” เพื่อกำหนดรูปแบบของการฟอกเงิน
โดย	นายธีระพันธ์ เมฆเกรียงไกร
ภาควิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโญภาส

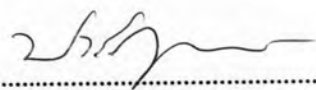
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

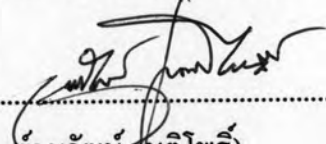

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิตพันธ์ เชื้อบุญชัย)

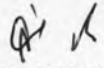
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปารีณา ศรีวนิชย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ธนวัฒน์ หนิติโพธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สินาด ประคุณหังสิต)

ธีระพันธ์ เมฆเกรียงไกร : การวินิจฉัย “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน”
 เพื่อกำหนดรูปแบบของการฟอกเงิน (ANALYSIS THE SUSPICIOUS TRANSACTION OF
 FINANCIAL INSTITUTE TO IMPOSE THE TYPE OF MONEY LAUNDERING)
 อ.ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส , 148 หน้า

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้สร้างมาตรการสำคัญใน
 การติดตามเส้นทางการฟอกเงินโดยผ่านกระบวนการ การรายงาน การบันทึกข้อเท็จจริง และการแสดง
 คน โดยได้กำหนดให้กับสถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน
 กฎกระทรวง แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 13
 ได้บัญญัติให้ สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรม ในบรรดาธุรกรรมที่ต้องรายงานทั้ง 3
 ประเภท ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นธุรกรรมที่มีความยากลำบากในการวิเคราะห์มากที่สุด
 เนื่องจากผู้กระทำความผิดพยายามหาช่องทางเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรม
 ดังกล่าวตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ดังนั้นรูปแบบของการฟอกเงินจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
 จึงมีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษารูปแบบของการฟอกเงินจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควร
 สงสัยที่สถาบันการเงินรายงานมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า รูปแบบและ
 ลักษณะของการฟอกเงิน มักจะเกี่ยวข้องกับการฝากเงิน การโอนเงิน การถอนเงิน และการใช้เช็ค
 และยังพบว่า แนวโน้มรูปแบบของการฟอกเงินในประเทศไทยมีลักษณะดังนี้ 1.ผู้ฟอกเงินมีพฤติกรรม
 หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเพิ่มมากขึ้น 2. ลักษณะของการเคลื่อนไหวทางบัญชี
 ผิดปกติมากขึ้น 3. มีการทำธุรกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น 4. มีการฟอกเงินโดยไม่ใช้เงินสดเกิดขึ้น 5. มี
 การฟอกเงินโดยอาศัยธุรกิจบังหน้ามากขึ้น 6. มีแนวโน้มของการฟอกเงินอาจกระทำในลักษณะ
 อาชญากรรมข้ามชาติ และ 7. มีแนวโน้มการฟอกเงินในรูปแบบอื่น ๆ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ วิเคราะห์รูปแบบของการฟอกเงิน และแนวโน้มรูปแบบของการฟอก
 เงินที่เกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการฟอก
 เงินซึ่งอาจมีรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายได้
 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติศ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4686212634 : MAJOR LAWS

KEY WORD: SUSPICIOUS TRANSACTION/MONEY LAUNDERING / LEGISLATION THAILAND

TEERAPAN MEKKRIENGKRAI : ANALYSIS THE SUSPICIOUS TRANSACTION OF FINANCIAL INSTITUTE TO IMPOSE THE TYPE OF MONEY LAUNDERING.

THESIS ADVISOR : PROF. VIRAPONG BOONYOPHAS , 148 pp.

The Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542 (1999) has created important measures in follow up on money laundering route through the process of reporting, fact record and showing up by imposing that every financial institution must report on transactions under the conditions stipulated by the Ministerial Regulation to the Anti-Money Laundering Office.

The research results have come up that in the Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542, Section 13, has stipulated every financial institution to have the duty in reporting on its transaction in all three kinds of money transaction. Among these the doubtful transaction of financial institution is the most complicated issue in its analysis, due to the fact that most wrongdoers would try hard to prevent financial institutions reporting such transactions as stipulated in the law. Therefore, the form of laundering by doubtful transaction can be changed without any stopping. The study on the form of laundering through doubtful transaction as reported by financial institution at the Anti-Money Laundering Office finds that a number of forms and nature in laundering have bee relevant to depositing of money, drawing and transfer and use of cheques and it also finds following trends in laundering methods in Thailand as follow: 1. The launderers have increasingly been in avoiding of any report on doubtful transactions; 2. More abnormal movement in accounts; 3. Having more complicated transactions; 4. Using of more cash in laundering process; 5. Using of more cover business; 6. Having trend in laundering in multinational crime; and 7. Having trend in other forms of laundering.

This thesis has analyzed the forms of laundering and trends in its actual laundering process or shall be happened in Thailand to be a guideline in the prevention and suppression on money laundering that may come out in several forms, as it is vital to apply it into the enforcement of the law effectively.

Field of Study : Laws Student's Signature *T. Mekkingkrai*

Academic Year : 2006 Advisor's Signature *V. Boonyophas*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอพระคุณท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้เกิดริรับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนความเห็นในทางวิชาการแก่ผู้เขียน รวมทั้งท่านอาจารย์ได้สละเวลาอันมีค่าและให้ความเอาใจใส่รวมทั้งให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ผู้เขียนได้เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ประธานกรรมการ อาจารย์ธนวัฒน์ เนติโพธิ์ และอาจารย์สินาด ประคุณหังสิตที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นและความรู้ในทางวิชาการอันมีประโยชน์อย่างยิ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่อาจสำเร็จไปได้หากขาดการสนับสนุนและการให้กำลังใจจากบิดา น้องสาว และน้องชายของผู้เขียนที่ช่วยเป็นกำลังใจอันสำคัญ และช่วยกระตุ้นให้ผู้เขียนมีความพยายามจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้อย่างสมบูรณ์

หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่หากมีประโยชน์ประการใดในการศึกษาวิจัยต่อไป ผู้เขียนขอมอบให้เป็นความคิดแก่บุคคลที่กล่าวมาข้างต้น และผู้เขียนขออุทิศส่วนกุศลในการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่มารดาของผู้เขียนที่ได้ล่วงลับไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์.....	3
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
	1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
	1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2	ความผิดมูลฐานกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย.....	6
	2.1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	7
	2.2 ความผิดเกี่ยวกับเพศ การค้าหญิง และเด็ก.....	9
	2.3 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน.....	12
	2.4 ความผิดเกี่ยวกับการชักยอก และฉ้อโกงสถาบันการเงิน.....	14
	2.4.1 ความผิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน.....	16
	2.4.1.1 ความผิดเกี่ยวกับการเงินในสถาบันการเงิน.....	16
	2.4.1.1.1 การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่การทำงาน.....	17
	2.4.1.1.2 การปลอมแปลงบัญชีของสถาบันการเงิน.....	
	(Asset Swap).....	18
	2.4.1.1.3 การปลอมแปลงเอกสาร.....	18

บทที่

หน้า

2.4.1.1.4 การไม่เก็บข้อมูลของลูกค้าในสถาบันการเงิน (Know Your Customer Policy).....	19
2.4.1.1.5 การหลีกเลี่ยงไม่ทำธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Report)	19
2.4.1.2 ความคิดเกี่ยวกับการเงินนอกระบบสถาบันการเงิน.....	20
2.4.1.2.1 ความหมายของ Alternative Remittance Service (ARS).....	21
2.4.1.2.2 ลักษณะของการทำงานของ Alternative Remittance Service (ARS)	22
2.4.1.2.3 รูปแบบ Alternative Remittance Service (ARS)	23
2.4.2 ความคิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	27
2.4.3 แนวโน้มในการฟอกเงินเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	29
2.5 ความคิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ.....	32
2.5.1 การคอร์รัปชันของภาครัฐในปัจจุบัน	33
2.5.2 สถานการณ์และแนวโน้มเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย	34
2.6 ความคิดเกี่ยวกับกรร โทกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอั้งยี่ ช้องโจร	35
2.7 ความคิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร	36
2.7.1 แนวโน้มของการฟอกเงินการกระทำความผิดในภาพรวม	37
2.8 ความคิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย	38
2.8.1 ความหมายและลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	39
2.8.2 การแบ่งประเภทขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	40
2.8.3 แนวโน้มของการพัฒนากฎหมายกำหนดความผิดเกี่ยวกับ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	42

บทที่	หน้า
3	หลักการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน 46
3.1	ความหมายของการฟอกเงิน 46
3.2	รูปแบบของการฟอกเงิน 49
3.3	แหล่งที่มาของการฟอกเงิน 51
3.4	หลักการของธุรกรรมและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 53
3.4.1	ความหมายและประเภทของธุรกรรม 53
3.4.2	ความหมายธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 54
3.4.2.1	ลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 56
3.5	สถาบันการเงินกับการรายงานธุรกรรม 58
3.5.1	การรายงานการทำธุรกรรม 59
3.5.2	การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 60
3.5.3	สถาบันการเงินที่มีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 61
3.5.4	หน้าที่ของสถาบันการเงิน 63
3.5.4.1	การรายงานการทำธุรกรรม 63
3.5.4.2	การจัดให้ลูกค้าแสดงตน 63
3.5.4.3	การจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง 64
3.5.4.4	การเก็บรักษาข้อมูล 65
4	ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงินตามกฎหมายฟอกเงิน ต่างประเทศ กับประเทศไทย 66
4.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา 66
4.1.1	Bank Secrecy Act 1990 (BSA) 66
4.1.2	Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) 68
4.1.3	USA Patriot Act 2001 69
4.2	ประเทศอังกฤษ 79

บทที่	หน้า
The Drug Trafficking offenses Act 1986 หรือ DTOA และ Money Laundering Regulation 1993	79
4.3 ประเทศออสเตรเลีย	81
4.4 ฮองกง	85
4.4.1 The Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 หรือ DTRPO	85
4.4.2 Organized and Services Crimes Ordinance 1995	86
4.5 กรณีศึกษาเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามกฎหมายต่างประเทศ	88
4.6 แนวทางพิจารณารูปแบบและลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	94
5 วิเคราะห์รูปแบบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน	97
5.1 แนวทางพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	97
5.2 แนวทางพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน	98
5.2.1 การรู้จักลูกค้าของตน (Know your customers Policy)	99
5.2.2 รูปแบบของการดำเนินธุรกิจ	100
5.2.3 ความสมเหตุสมผลในการทำธุรกรรม	103
5.3 วิเคราะห์รูปแบบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน	102
5.3.1. มีความซับซ้อนผิดปกติ (Unusual or unjustified complexity)	103
5.3.2. ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ (No Economic Justification)	106
5.3.3. หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย (Structuring or avoiding the reporting to transactions)	108
5.3.4. เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน (Connected with the commission of a predicate offence)	115
5.4 สรุปรูปแบบธุรกรรมฟอกเงินจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	122

บทที่	หน้า
5.4.1 รูปแบบของการฝากเงิน	122
5.4.2 รูปแบบของการ โอนเงิน	123
5.4.3 รูปแบบของการถอนเงิน	123
5.4.4 รูปแบบของการใช้เช็ค	124
5.5 แนวโน้มรูปแบบการฟอกเงินธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของสถาบันการเงิน	126
5.5.1 มีพฤติการณ์หลักเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพิ่มมากขึ้น	126
5.5.2 มีการฟอกเงินในลักษณะของการเคลื่อนไหว ทางบัญชีที่ผิดปกติมากขึ้น	127
5.5.3 มีการทำธุรกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น	128
5.5.4 มีการฟอกเงินไม่ใช้เงินสดเกิดขึ้น	128
5.5.5 มีการฟอกเงินโดยอาศัยธุรกิจบังหน้ามากขึ้น	129
5.5.6 มีแนวโน้มว่าการฟอกเงินอาจกระทำ ในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	130
5.5.7 มีแนวโน้มการฟอกเงินในรูปแบบอื่น ๆ	130
5.6 วิเคราะห์แนวโน้มการฟอกเงินในประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบบลักษณะ ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของต่างประเทศ	131
6 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	136
6.1 บทสรุป	136
6.2 ข้อเสนอแนะ	142
รายการอ้างอิง	145
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	148

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	คำค้นหา “ตราสาร”	103
ตารางที่ 2	คำค้นหา “เช็คเงินสด”	103
ตารางที่ 3	คำค้นหา “แคชเชียร์เช็ค”	104
ตารางที่ 4	คำค้นหา “จ่ายเงินสด”	104
ตารางที่ 5	คำค้นหา “ถอนเช็คเงินสด”	104
ตารางที่ 6	คำค้นหา “มอบอำนาจ”	104
ตารางที่ 7	คำค้นหา “ทำธุรกรรมแทน”	105
ตารางที่ 8	คำค้นหา “ผิดปกติ”	106
ตารางที่ 9	คำค้นหา “หลีกเลี่ยงการรายงาน”	107
ตารางที่ 10	คำค้นหา “หลีกเลี่ยงการทำรายงาน”	108
ตารางที่ 11	คำค้นหา “ฝากเงิน”	108
ตารางที่ 12	คำค้นหา “ฝากเงินสด”	108
ตารางที่ 13	คำค้นหา “ฝากเงินจำนวนมาก”	109
ตารางที่ 14	คำค้นหา “ถอนเงิน”	109
ตารางที่ 15	คำค้นหา “ถอนเงินสด”	109
ตารางที่ 16	คำค้นหา “ถอนเงินจำนวนมาก”	109
ตารางที่ 17	คำค้นหา “ถอนเงินทุกวัน”	110
ตารางที่ 18	คำค้นหา “เบิกเงิน”	110
ตารางที่ 19	คำค้นหา “เบิกเงินสด”	110
ตารางที่ 20	คำค้นหา “โอนเงิน”	111
ตารางที่ 21	คำค้นหา “โอนเงินสด”	111
ตารางที่ 22	คำค้นหา “โอนเงินจำนวนมาก”	111
ตารางที่ 23	คำค้นหา “หลายบัญชี”	111
ตารางที่ 24	คำค้นหา “กระจายบัญชี”	112
ตารางที่ 25	คำค้นหา “แยกบัญชี”	112
ตารางที่ 26	คำค้นหา “แยกทำรายการ”	112
ตารางที่ 27	คำค้นหา “บ่อยครั้ง”	113
ตารางที่ 28	คำค้นหา “หลายครั้ง”	113
ตารางที่ 29	คำค้นหา “เป็นประจำ”	113

ตารางที่ 30 คำค้นหา “ยาเสพติด”	115
ตารางที่ 31 คำค้นหา “เชอร์ลูกโซ่”	115
ตารางที่ 32 คำค้นหา “ข้าราชการ”	116
ตารางที่ 33 คำค้นหา “ความสัมพันธ์”	116
ตารางที่ 34 คำค้นหา “พฤติกรรม”	117
ตารางที่ 35 คำค้นหา “น่าสงสัย”	117
ตารางที่ 36 คำค้นหา “ลูกก้ากุ่ม”	118
ตารางที่ 37 คำค้นหา “ธุรกิจน้ำมัน”	118
ตารางที่ 38 คำค้นหา “ธุรกิจ”	118
ตารางที่ 39 คำค้นหา “ธุรกิจเงินตราต่างประเทศ”	119
ตารางที่ 40 คำค้นหา “แลกเปลี่ยนเงินตรา”	119
ตารางที่ 41 คำค้นหา “อัญมณี”	120